

prent

Avisen i Undervisningen feb. 2006

Læs om bladet side 3/ TEMA: Opinionsgenrer, fx Argumenter mangler i debatten side 8-10/ Plads til hr. Hansens holdninger side 11-13/ Bladtegningen skal sætte skub i debatten side 20-21/ Tak til ytringsfriheden side 22/ Opinionsgenrerne side 26

**Dagdriveren
og detektiven**
Pris: 90 kr.
Klassesæt á min.
20 stk.: 1.350 kr.

Avisen på skrift
Pris: 50 kr.
Klassesæt á min.
20 stk.: 750 kr.

Avisen på tværs
Pris: 60 kr.
Klassesæt á min.
20 stk.: 900 kr.

**Hvad står der i
avisen?**
6.-10. klasse
Pris: 48 kr.
Klassesæt á min.
20 stk.: 720 kr.

**Avis-layout
og redigering**
6.-10. klasse
Pris: 120 kr.
Klassesæt á min.
20 stk.: 1.800 kr.

**Skriv om
virkeligheden**
Pris: 45 kr.
Klassesæt á min.
20 stk.: 675 kr.

**Bøger til undervisning og aviser med rabat til klassen og til skolebiblioteket,
læs mere på www.aiu.dk**

AVISEN I UNDERVISNINGEN

Avisen i Undervisningen er navnet på alle danske avisers fælles tilbud til undervisningssektoren. Som en del af dette tilbud udsendes bladet 'prent' gratis til lærerne i grundskoler, ungdomsuddannelser og på seminarier tre gange årligt. Se også Avisen i Undervisningens hjemmeside: www.aiu.dk

Avisen i Undervisningen. Skindergade 7, 1159 København K. Tlf. 3397 4000, Fax. 3314 2350.

Alle hverdage 8.30 - 16.15. Redaktion: Kirsten Holck Rantorp (ansvh.), Aslak Gottlieb, Christina Ove Holm, Karin Breinholt, Johannes Fibiger og Peter Hartmann. Layout: Lotte Kirkeby. Tryk: Svendborgtryk. Oplag: 10.500. Issn: 0909-5136.

UNDR YTR ÆNDR. Sådan hed Avisen i Undervisningens tema i avis konkurrencen "Skriv til avisen" for fem år siden. Og det kunne også være titlen på dette nummer af Prent, som handler om avisens opinionsstof, om meningstilkendegivelser og debat i avisen.

Aviserne opererer med opinionsgenrer og med arbejdsgange, som er frugtbare at kende, når meni(n)gmand og -kvinde vil blande sig i debatten eller ytre sig i det offentlige rum. Eller når man som læser vil sætte sig ind i, hvordan og på hvilke betingelser den offentlige debat i avisen finder sted. Er påstande dokumenterede eller svøbes de ind i generaliseringens tåger? Og har argumenterne hold i virkeligheden og i modpartens ditto?

På Avisen i Undervisningens hjemmeside www.aiu.dk er der hjælp at hente i Avisnet med genrebekrivelser og eksempler – og med konkrete opgaver.

Vores demokrati eksisterer ikke uden debatten, og derfor er debattens spilleregler helt oplagte emner for undervisning. På alle niveauer. Det mener jeg!

Kirsten Holck Rantorp
Redaktør

FORSIDEN
Tegning af
Claus Seidel

TEMA

'Opinion'

Side 4 *Meningernes holdeplads*

Side 8 *Argumenter mangler i debatten*

Side 11 *Plads til hr. Hansens holdninger*

Side 14 *Borgerne skriver avisen*

Side 16 *Leder søger holdning*

Side 18 *Søges: Leder med indspark*

Side 20 *Bladtegningen skal sætte skub i debatten*

Side 21 *Succes: Når unge skriver til unge*

Side 22 *Tak til ytringsfriheden*

UNDERVISNING

Side 23 *International avisorganisation kæmper for ytringsfriheden*

Side 24 *Faktabokse til undervisning*

Side 26 *Opinionsgenrerne*

ANMELDELSER

Side 27 *De sande fortællinger*

Side 28 *Guide til den formaterede virkelighed*

Side 29 *Vær god*

Side 30 *Mediefag.dk*

Meningernes holdeplads

**Af professor Stig Hjarvard
Københavns Universitet**

I historiens løb har avisens betydning som politisk talerør ofte været vigtigere end den journalistiske opgave. Da en række aviser i 1800-tallets første halvdel begyndte at tage kampen op mod enevælden, var det ikke nyheder, men argumenter og agitation, der prægede indholdet. Derfor kaldes periodens aviser også for meningspressen: En liberal avis som Fædrelandet (1934-82) diskuterede i lange artikler tidens vigtigste spørgsmål om økonomi og styreform, og formen var præget af den lærde artikel og foredraget. Det satiriske blad Corsaren (1840-55) så det som sin hovedopgave at gøre grin med kongemagten og dens konservative støtter, og i Almuevennen (1842-53) agiterede socialt sindede mennesker for bedre forhold for den forarmede landbefolkning.

Efter grundlovens indførelse i 1849 spidsede den politiske kamp for alvor til. Ikke mindst forfatningskampen i perioden 1870-1901 førte til en politisk mobilisering, hvor de politiske partier så dagens lys og fik lokalafdelinger over hele landet. Som led i denne politiske kamp opstod partipressen; i alle større byer udgav hvert parti en avis: Venstres aviser var henvendt til bønderne, Højres aviser til embedsmænd, Socialdemokratiets avis til arbejderne, og det Radikale Venstres aviser til husmændene. Man kalder også denne pressestruktur

for firebladssystemet, fordi der i større byer var fire aviser, en for hvert parti og social klasse.

Partipressen var et vigtigt bindeled mellem de demokratiske forsamlinger i folketing og byråd, og aviserne bestod derfor af en del referater af de politiske forhandlinger. Men der var ikke tale om nøgterne, objektive referater; den enkelte avis skulle nok vide at fremhæve sit eget partis talsmænd på bekostning af de politiske modstandere. Redaktørerne var ofte selv politikere, og der var kort vej fra det politiske liv i forsamlingshuse og til avisens spalter. Dagbladet Politikens grundlægger og redaktør, Viggo Hørup, var en flittig og markant politisk taler, og hans taler blev med få omarbejdnings bragt i avisens spalter. I partipressens dage var der ingen ambition om, at opinionsstoffet skulle repræsentere mange forskellige synspunkter; tværtimod var det den enkelte avis' opgave at agitere for bestemte holdninger.

News skilles fra views

I 1905 begyndte Henrik Cavling at omlægge Politiken efter forbillede af moderne amerikanske aviser. Avisen skulle nu løsrive sig fra de partipolitiske bånd og i princippet henvende sig til alle. En sådan omnibusavis (omnis=enhver) kunne ikke længere tage det for givet, at læserne havde fælles holdninger, og der måtte derfor ske en klarere adskillelse af avisens og partiets synspunkter fra det øvrige stof. Når man ikke længere talte til en

TEGNING: CLAUD SEIDEL

bestemt politisk menighed, måtte news skilles fra views, og nyheder samt andet journalistisk stof skulle have en mere central rolle. Opinionsstoffet skulle koncentreres i særlige holdningsprægede genrer som ledere, kronik, debatindlæg og læserbreve.

I kølvandet på omnibusavisens succes bredte bladdøden sig over det ganske land. Når avisen ikke længere tjente et partipolitisk formål, kunne man vinde nye læsere ved at repræsentere flere forskellige synspunkter i bladets debatspalter og tale knapt så partiloyalt på lederplads. Jo flere læsere avisen havde, desto flere abonnements- og annonceindtægter gav det, og dermed trådte oplagsspiralen i værk: de store aviser voksede sig større, og de små sygnede hen, til de måtte dreje nøglen om. Resultatet blev, at der i stort set alle større danske byer (bortset fra hovedstaden) er et lokalt eller regionalt avismonopol, én avis udgør den regionale offentlighed.

Avisen som politiker

Omnibuspressen betød et farvel til den direkte partibinding mellem avis og politik, men det har ikke betydet, at aviserne har opgivet at spille en politisk rolle. Også i dag ser vi, at morgenaviserne prøver at blande sig i det politiske spil. På lederplads kritiseres partier og politikere, og der formuleres politiske budskaber om stort og småt. Undertiden prøver aviserne at involvere sig ganske direkte i det politiske spil, som eksempelvis Berlingske Tidende, der under valgkampen ved folketingsvalget i 2005 på lederplads prøvede at åbne op for en ny regeringsalliance mellem Venstre, Konservative og det Radikale Venstre. Da

de radikales leder Marianne Jelved ikke ville være med til en sådan alliance, var lederens dom hård: "Hun har klistret sig op ad Socialdemokraterne og har yderligere marginaliseret sig ved at klatre op i et moralsk elfenbenstårn" (Berlingske Tidende, 1.2.2005). Politiken slog til lyd for at isolere Dansk Folkeparti: "Valgets hovedspørgsmål er efter vores mening, om Dansk Folkepartis på alle måder negative indflydelse i det danske samfund skal brydes eller ej" (Politiken, 8.2.2005), skrev bladet på forsiden på selve valgdagen.

Aviserne anbefaler ikke længere vælgerne at stemme på bestemte partier på valgdagen; men ledersynspunkterne er præget af tilknytningen til bestemte politiske grundholdninger. Dette fremgår også af avisernes egne udgivelseserklæringer: Politiken og Ekstra Bladet udgives som "uafhængige radikalt-socialliberale blade og organer for dansk frisind"; Berlingske Tidende hviler "i sin udgivelse på et borgerligt grundsyn", og Jyllands-Posten skal være et "uafhængigt liberalt dagblad". I de senere år har man set aviserne placere sig i et regerings-oppositions-mønster, hvor Jyllands-Posten og Berlingske Tidende ofte - men ikke altid og ubetinget - støtter VK-regeringen på lederplads, hvorimod Politiken og Information ofte - men igen ikke altid og ubetinget - støtter oppositionen bestående af centrum- og venstrefløjspartierne.

Bekræfte egne synspunkter

Som andre moderne medier er aviserne gået fra at være afsenderstyrede til at være modtagerstyrede. I partipressens dage skulle avisen agitere for afsenderens (partiets) sag, men i dag skal avisen i langt højere grad servicere modtageren og være lydhør over for hans eller hen-

des synspunkter. Derfor er mængden af læserbreve blevet stadig større, så læserne selv kan komme til orde i avisen, og på avisernes netsider organiseres debatter og læserafstemninger om både små og store emner.

Læserbrevs- og debatredaktørerne vil sædvanligvis tilstræbe, at mange forskellige synspunkter kommer til orde i avisens spalter, men alligevel ser man en tendens til, at læserindlæg i eksempelvis dagbladet Information har en helt anden politisk tendens end i Morgenavisen Jyllands-Posten. I en analyse af læserbreve og debatstof om Irakkrigen i morgenaviserne viste det sig, at læsernes indlæg generelt fulgte avisens politiske linje. I Information og Politiken var der en overvægt af indlæg, der forholdt sig kritisk til krigen i Irak og Danmarks støtte til USA's linje. I Jyllands-Posten fandt man langt flere indlæg til støtte for krigen i Irak og Danmarks deltagelse.

Når der er en sådan politisk tendens i debatindlæggene, er det i første omgang et resultat af debatredaktørernes prioriteringer. Men derudover afspejler det også, at den enkelte avislæser ofte abonnerer på den pågældende avis, fordi han eller hun har nogenlunde samme grundholdninger. Man læser ikke avisens leder eller debatindlæg for dagligt at blive konfronteret med synspunkter, man er uenig i; tværtimod ønsker læseren som oftest at blive bekræftet i egne synspunkter. Når læseren selv ytrer sig, bliver konsekvensen derfor ofte, at han eller hun sender et læserbrev til den avis, der i forvejen er talerør for beslægtede synspunkter. Set i dette lys er avisernes rolle som meningsdannere også præget af konservatisme. Debat handler lige så meget om at fastholde synspunkter som at ændre dem. ■

Reference:

Stig Hjarvard, Nete Nørgaard Kristensen og Mark Ørsten: "Mediernes dækning af invasionen af Irak", Modinet, 2004. Kan downloades fra: www.staff.hum.ku.dk/stig

GRUPPE Møde
29.B 10⁰⁰ - 11⁰⁰

TALE OG SAMTALE – med stemme og krop

Rent ud sagt 1 og **2** fører eleverne i de ældste klasser ind i formidlingens og samtalens univers.

Rent ud sagt tager fat i de grundlæggende retoriske discipliner med en nutidig og humoristisk indgang og skærper elevens opmærksomhed på det mundtlige udtryk og kropssproget. **Rent ud sagt** skifter afvekslende mellem teori og praktiske øvelser.

Eleverne lærer at kunne og turde holde en tale. De lærer det grundlæggende håndværk, som medvirker til at kvalificere deres fremlægninger i forskellige undervisningssammenhænge. De kommer også til at arbejde med kropssprog, enetale og samtale i grupper, at give og modtage respons og løse konflikter.

De nye talemateriale og det nye mod kan bruges både uden for skolen og i alle skolens fag – ikke mindst til projektopgaven og i mange prøvesituationer.

Kig på materialets hjemmeside: www.rentudsagt.mb.dk.

Priser er uden moms.

Rent ud sagt 1 – formidling og samtale
9017700 Elevbog 129,00
9017770 Lærervejledning 119,00

Rent ud sagt 2 – formidling og samtale
9017700 Elevbog 129,00
9017770 Lærervejledning 119,00

Læhegnet 71 · 2620 Albertslund
Telefon 43 50 30 30 · Fax 43 50 30 39
forlag@mb.dk · www.forlagmallingbeck.dk

Argumenter

- Lad mig sige det meget klart: Jeg fordømmer enhver udtalelse, handling eller tilkendegivelse, som forsøger at dæmonisere grupper af mennesker på baggrund af deres religion eller etniske baggrund. Den slags hører ikke hjemme i et samfund, som netop bygger på respekten for det enkelte menneske,
sagde statsminister Anders Fogh Rasmussen i sin nytårstale

**Af professor Christian Kock
 København Universitet**

Vi har fri debat i Danmark. Ikke mindst i aviserne. Men i de seneste måneder er der kommet en debat om debatten. Forfattere, læger og præster har ment, at *nu* er "tonen" i debatten om udlændinge blevet for slem. Enkelte friske eksempler er blevet meget citeret, blandt andet en politiker, hvis hjemmeside sammenlignede muslimer med 'kræftceller'. En anden betegnede islam med udtrykket "pest over Europa". Kort efter anlagde nogle muslimer sag mod partilederen fra samme parti for at have brugt udtrykket "landsforræderi". Og statsministeren, der sidst i 2005 havde kaldt debatten her i landet for "pæn, ordentlig og redelig", advarede alligevel i sin nytårstale for 2006 mod "dæmonisering" af befolkningsgrupper.

Er den offentlige debat da kørt helt af sporet? Hvis ja, er debatten i aviserne så også med i det skred, der synes at være sket? Og hvis ja, kunne aviserne så gøre noget for at sikre en bedre offentlig debat, end den vi har?

Ja, "tonen" i debatten, ikke mindst om udlændingepolitikken, er skinger her i Danmark. Men det er ikke noget nyt. Den har kørt i samme tone i 20 år. Medierne har bare ikke rigtig lagt mærke til det, og de har ikke trukket konkrete eksempler på ekstrem udtryksform frem – skønt der har været

FOTO: KHAN TARIG/ POLIFOTO

nok af dem, mest måske fra private læserbrevsskribenter, men også fra folkevalgte.

Begge yderfløje i den debat er ellers enige om, at den *anden* part længe er gået langt over strengen. Allerede i 1997 skrev den yderst skarpe indvandringskritiske debattør, Søren Krarup, i Ekstra Bladet, at "tonen i flygtninge- og indvandrerdebatten i tretten år har været forfærdelig"! Det er de andre "der har skabt den forfærdelige tone". Det er udtryk som "racist", "den indre svinehund" og "fremmedhader", der får Krarup til at sige sådan. Udtrykkene er da også blevet brugt flittigt. Men den indvandrerkritiske fløj har ikke selv sparet på rasende ringeagtsytringer over for deres modstan-

mangler i debatten

dere, som i årevis er blevet kaldt "landsforrædere" og har fået at vide, at de "hader danskerne", vil "nedlægge" Danmark og så videre.

Så at debatten skulle være blevet specielt slem i tonen lige på det sidste, kan afvises. Det har den været længe.

Aviskrav til debatten

Helt bortset fra "tonen" i det debattørerne siger om hinanden, så er der nogle andre egenskaber ved den typiske offentlige debat, som er mindst lige så diskutabile, men mindre påagtede – og som aviserne måske kunne gøre noget ved.

Der er for det første det, at man fremsætter helt

almene påstande om samlede befolkningsgrupper – også kaldet generaliseringer. På den omtalte hjemmeside stod fx et indlæg, som dog senere blev slettet, der fastslog, at unge muslimer "mener, at det er deres ret at voldtage danske piger og slå danske borgere ned for fode". Det er den slags, statsministeren kalder "dæmonisering", og det siges ikke altid i en særlig voldsom tone. Men i reglen er dokumentationen tynd eller fraværende.

Der er jo intet i den grundlovsfæstede danske ytringsfrihed, der siger, at folk har ret til at få ethvert indlæg optaget i enhver avis. Hvad med, at avisredaktionerne anlagde nogle klare kriterier for, hvad der er gode debatindlæg? Ikke ud fra om meningerne er "gode", men ud fra om argumentationen lever op til visse krav?

Et krav om konkretisering og solid underbygning af generelle påstande er bare ét kriterium, debatredaktøren kunne anvende.

Men der er desværre mange andre, som hele tiden tilsidesættes, også af politikere. Her kommer et konkret eksempel på en avisdebat – for at være taktfuld har jeg valgt én mellem to politikere, der ikke mere er i Folketinget. Den angik brugen af genetisk modificerede planter (GMO'er).

Helga Moos (V) skrev i *Politiken* 20.4.2004 om et forsøg, hun havde set i Mexico med GMO-majs, der kunne tåle tørke. Det lovede godt for verdens sultproblemer, hvis vi tillod disse planter, mente hun.

Det fik Enhedslistens Keld Albrechtsen på banen (26.4.04). Han havde set de samme to forsøgsplanter som Helga Moos på en fælles studietur for politikere. Han skrev: "Jeg kan bekræfte, at den genmanipulerede majs stod fint, og at den anden var død. Ærlig talt, jeg havde ikke fantasi til at forestille mig, at medlemmer af Folketingets Miljøudvalg kunne drage konklusioner på så løst et grundlag."

Her søger en politiker bevidst at fremstille modstanderen som idiot – en standardmanøvre i offentlig debat. Naturligvis bygger Moos ikke sit forsvar for GMO'er alene på to planter – hun bruger dem som eksempel, ikke som en videnskabelig dokumentation. Senere nævner Albrechtsen nogle punkter, der rejser tvivl om, at GMO'er er et entydigt gode. Det er fint – men han får ikke kommenteret et eneste af de argumenter, Moos gav for, at de kan brødføde den fattige verden.

Det at undlade at kommentere modpartens gode argumenter er et standardtrick i politisk debat. Enten fortegner man dem, eller også fortier man dem. Albrechtsen gør begge dele. Det kunne redaktøren have gjort noget ved.

Men Moos er ikke et hak bedre i sit svar den 1.5.04. Nu er hun sur og tegner et skræmmebillede af modpartens synspunkter, som er en ren parodi – også kaldet en "stråmand": "Enhedslisten reagerer, som om gmo-planter åbner porten til Helvede;

det store uvisse truer, hvis vi så meget som flytter et gen under fuld kontrol ... Derfor mener Keld Albrechtsen, at udviklingslandene skal satse på døde planter frem for levende ... Partiet elsker fattigdom, bare det er 'de andre', der er fattige" – osv. Piet Hein kalder dette trick "at dutte folk en mening på, hvis vanvid alle kan forstå". Til gengæld får heller ikke hun lige kommenteret de relevante forbehold, som faktisk *også* indgik i Albrechtsens indlæg.

De kunne begge have gjort det bedre. Og det kunne redaktøren have krævet. Måske ville det give mindre underholdende mudderkastning. Men har vi ikke brug for, at de gode argumenter i vigtige sager som indvandring eller GMO – og det vil både sige argumenterne for og imod - kommer frem? Og får det meste af pladsen? Og ikke bliver fortiet eller fortegnet, men hørt og besvaret?

Kun sådan kan vi bedømme, *hvor* gode de to modparters argumenter er. Og kan vi ikke det, handler vi i blinde. ■

Nye ord fra AJOUR

Udkommer 7. februar

Sproget er som bekendt én af de væsentligste årsager til, at mennesket og ikke pingvinerne har magten på planeten Jorden, skriver Stig Olesen. Andre bidragydere: Nils Thorsen, Lasse Ellegaard, Kim Faber. **188,-**

Jørn Lund
Sprog til salg **139,-**

Eva Tverskov & Kim Tverskov
Sådan gør journalister **228,-**

AJOUR

Læs mere om og bestil på

www.djh.dk/ajour

Danmarks Journalisthøjskole

Prent har spurgt B.T. og Jyllands-Posten, hvordan de prioriterer læserbreve i deres avis. Det er der kommet to vidt forskellige svar ud af.

Plads til hr. Hansens holdninger

Af journalist Christina Ove Holm

Flemming Østergaard, redaktionschef på Debat- og Navneredaktionen hos Jyllands-Posten:

- Det er Jyllands-Postens målsætning at afspejle, hvad der rører sig blandt læserne. I det moderne informationssamfund fylder politikere, informationschefer, spindoktorer og lobbyister stedse mere, så redaktionen forsøger at lade "almindelige" læsere få deres del af spaltemålet.

Den "officielle" debat er ofte alt for forudsigelig, politisk og advokerende. Læsernes indlæg derimod er, når de er båret af impulsivitet, tit friske og originale.

Når debatten fungerer bedst, kan de "almindelige" læsers indlæg tilføje avisen en journalistisk dimension, som ikke er fagjournalisterne forundt. For de velskrivende læsere, der føler skoen trykke, er ud fra egne oplevelser tændt af hellig forargelse, og de kan i bedste tilfælde skrive med en sjælden indlevelse, som står mål med avisens fornemste læsestof.

Udvælger I læserbreve, der afspejler avisens holdning?

- Debatindlæg udvælges aldrig for, at de skal afspejle avisens profil eller holdninger. De må gerne supplere dem, modsige dem eller udfordre dem. Avisens holdninger kommer alene til udtryk

i de ledende artikler. Er et tema fremherskende i avisen supplerer debatredeaktionen gerne ud fra journalistiske helhedsbetragtninger med tematiserede ekstra debatsider. Og igen: Det sker ikke ud fra et ønske om at udbygge et tema, men for at bringe alle facetter om en sag frem til debat. Som en sten hvorpå meningene kan brydes.

- Om debatten i Jyllands-Posten kan det overordnet siges, at den er trefløjet. Det vil sige, at den består af kronikken, større debatindlæg og læserbreve/kort sagt.

Kronikken er pladsen for den velunderbyggede argumenterende debat, hvor der er plads til dokumentation, fremlæggelse og konklusion. Debatartiklerne er i sagens natur kortere, koncentrerede, polemiske og debatskabende. De er altovervejende rundet af den aktuelle situation, men der er også plads - og især om søndagen - til de mere principielle, menneskelige og filosofiske ræsonnementer.

Læserbreve er korte og suppleres af den raske replik "Kort sagt". Læserbrevene er et rask, besk, humorfyldt og/eller et svirpende indspark i debatten i døgnetts rejsestald. Læserbrevsspalten kan ofte siges at være et seismometer, der viser udslagene på, hvad der rører sig i læserkredsen/befolkningen.

Jyllands-Posten modtager dagligt omkring 200 indlæg, så det vil sige, at der må vælges. Den eneste overordnede målsætning er at lave den bedste og mest debatskabende avis.

Debatredaktøren redigerer suverænt ud fra journalistiske kriterier og er ikke udstyret med nogen politisk håndfæstning. Kritik af avisens holdninger undgås ikke, men betragtes som debattens salt.

Ran Hedegaard, debatredaktør på B.T.:

Hvilke kriterier bruger I, når I skal udvælge læserbreve til dagens avis?

- Helt basalt må vi begynde med at se på, hvad der faktisk interesserer læserne, altså dermed også læserbrevsskribenterne, så meget, at de vil skrive til andre læsere via avisens debatsider. Det betyder, at vi kan have nok så mange journalistiske mavefølelser eller mere eller mindre ideale overvejelser om, hvad der bør være dagens varme tema - men hvis der ikke er genklang, eller hvad vi nu skal kalde det, i læserskaren, og der i stedet kommer en håndfuld debatindlæg om noget helt andet - ja, så må vi altså lave debatsider med netop dét stof, som vore læsere sender os.

En gang imellem bliver selv de mest rutinerede debatredaktører/journalister forbavset over, hvad der ikke giver øjeblikkelig reaktion hos læserne, og hvad der til gengæld sommetider giver reaktion.

Men princippet i det er, at B.T.s debat er læsernes forum. I praksis indebærer det dog, at der sidder en professionel bladmand eller -kvinde og redigerer. Debatsiderne bliver således aldrig til en opslagstavle, hvor hvem som helst kan smække hvad som helst op. Siderne er redigerede og altså styrede, men afhængige af det materiale, læserne giver os at arbejde med. Så der sker en slags syntese af det, et relativt lille udsnit af læserne spontant vælger at sende til os, og så det, som vi med rutineret overvejelse vælger at benytte af det tilsendte

- og den måde, hvorpå vi vælger at præsentere det.

Gør I jer nogle overvejelser over, at der både skal gives plads til lægfolk og til kendte mennesker, fx. politikere?

- Ja. Afgjort. Det er alfa og omega for B.T., at vi viser i praksis i den daglige avis, at det redigeringsprincip, jeg lige nævnte: B.T.s debat er læsernes forum, virkelig gælder. Lægmanden får positiv særbehandling.

Det er hans og hendes mening, der bliver taget alvorligt her. Det har i årenes løb været vores professionelle ambition at favne alle, der læser avisen, dvs. både den anonyme køber og læser af avisen og kändisser og politikere, fx. ministre. Men en tommelfingerregel hos os er, at de professionelle, politikerne, organisationsfolkene, talsmænd for interessegrupper osv. ikke skal bruge debattens sparsomme plads til at markedsføre deres sager. Hvis en af de anonyme debattører - eller mange i en såkaldt læserstorm - udfordrer dem eller deres interesser, så får de lov at komme på banen og spille bolden. Det er både fair play og godt debatstof. Når tre-fire læserbreve over et par dage har skældt fx. Eva Kjer Hansen ud, får Eva Kjer Hansen plads i spalterne. Men kort og præcist, tak. Det almindelige politiske slagsmål har politikerne andre fora til.

Skal læserbreve afspejle avisens profil?

- Hvilken profil? Taler vi om den politiske profil, som den borgerligt-liberale avis har, er svaret nej. Læserbreve afspejler de synspunkter, som de læsere, der gider skrive til os - og skrive på en sådan måde, at teksten kan trykkes - giver udtryk for. Vi er loyale over for læserne. Vi manipulerer

**Til undervisning: Skriv et godt læserbrev
Hvad skal du være opmærksom på, når du skal skrive et godt læserbrev?
Læs de gode råd på www.avisnet.dk
under Opgaver/Generelle opgaver**

FOTO: OLE LIND/JP

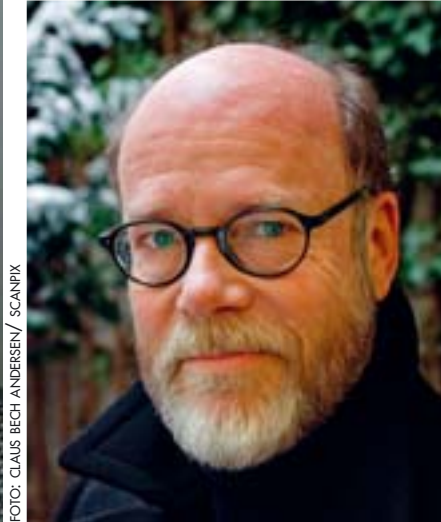

FOTO: CLAUD BECH ANDERSEN/ SCANPIX

Flemming Østergaard,
redaktionschef
på Debat- og
Navneredaktionen på
Jyllands-Posten

Til højre
Ran Hedegaard,
debatredaktør på
B.T.

ikke med deres synspunkter, og vi dropper dem ikke, fordi de angriber B.T.s standpunkter.

Hvis vi taler om avisens journalistiske profil i bredere forstand som en slagfærdig, folkelig avis, der tager sig selv og sine læsere alvorligt, så mener jeg, at også debatten afspejler dette. Heri ligger, at der ikke er plads til excesser. Vi vil ikke være platte. Og vi vil heller ikke være højrøvede.

Hvor mange læserbreve modtager I dagligt?

- Det er så ujævnt, at det næsten ikke er til at svare fornuftigt på.

Lad mig sige, at det vælter tit ind med især e-mails, hvor det meste er ubrugeligt, fordi det simpelthen ikke er egnet til vores debat.

Det kan være et alenlangt intellektuelt essay, som burde sendes til Information eller en pressemeddelelse fra Smedeforbundet i en sag, som avisen ikke har beskæftiget sig med. Når vi skræller alt det væk - ja, så kan det vel svinge mellem 10-12 breve på en tør dag og 30-40. Men af de 30-40 henvendelser kan der være mange, som vi af den ene eller anden grund vælger ikke at bruge.

Bringer I læserbreve, der passer til et bestemt tema, som I har kørt i avisen i perioden?

- Ja. Meget gerne. Det er en del af vores koncept. Når det kan lade sig gøre, trækker vi temaets røde

tråd gennem stoffet. Og bestemt helst således, at debatten tydeligt spejler resten af avisen.

Er der regler for, hvad man må skrive i et læserbrev? Hvor rabiat/ekstremistisk må man være?

- Det sidste først: Man må ikke være ekstremistisk i breve, der skal trykkes hos os. Basta. Men egentlige regler har vi ikke. Snarere kan vi tale om indarbejdede normer for omgangstonen mellem mennesker - i en turbulent tid, hvor nogle fronter er blevet trukket op. Selvom vi hævder, at B.T.s debat er liberal - ikke forstået partipolitisk, men sådan at der er stor rummelighed - og principielt ikke vægter læserindlæg efter vores egne sym- og antipatier, må jeg også vedgå, at vi ikke vil have læserbreve, som er det mindste racistiske eller direkte fremmedfjendske. Og så skelner vi altså mellem fremmedfjendskhed og den helt legitime position at være sagligt kritisk over for den indvandring, Danmark har oplevet siden 60erne, eller over for aktuelle fænomener i vort samfund som udslag af en mislykket integration.

Det er et vanskeligt balancenummer i vores lille cirkus. Vi smider rent faktisk en del læserhenvendelser i papirkurven på den konto. Og sådan må det være. Der er selvfølgelig mange grænsetilfælde. Skal vi trykke i en forkortet og lettere neddæmpet udgave - eller skal vi kassere det?

Valget er debatredaktørens. Han/hun har det journalistiske og det moralske ansvar. ■

Borgerne skriver avisen

OhmyNews er en koreansk avis, der udkommer på nettet og på tryk. 70 procent af indholdet leveres af Hr. og Fru Korea.

Af journalist Christina Ove Holm

37.000 borger-reportere sørger for indholdet på den koreanske avis, OhmyNews. Manden, som i 2000 søsatte avisen både som netavis og på prent, hedder Oh Yeon Ho. Ideen var og er, at OhmyNews er borgernes medie. Alle og enhver og hvem der har lyst skriver artikler og fotograferer til, hvorefter de sender dem til OhmyNews redaktion, hvor 54 journalister redigerer stoffet.

Jens Otto Kjær Hansen, der er direktør for det danske CFJE, Center for Journalistik og Efteruddannelse, har besøgt redaktionen i Seoul. Her fortæller skaberen af OhmyNews, Oh Yeon Ho, at der er stor forskel på, hvem der bidrager med artikler til avisen. Målinger viser, at folk i universitetsmiljøer er overrepræsenteret. Ved OhmyNews kongres i sommer var faste skribenter inviteret, og her deltog også en PhD-studerende ved University of Wisconsin, som jævnligt skriver filmanmeldelser og andet kulturstof, en hjemmearbejdende kvinde, der skriver historier om dagligdagen, og en ingeniør, der skriver om arbejdsliv og aktuelle problemer i det sydkoreanske samfund.

Oh Yeon Ho's indtryk er i øvrigt, at borgerjournalisterne vælger stof, som er let tilgængeligt for dem selv. De fleste skriver om noget,

de arbejder med, har som hobby eller på anden måde har stor viden om.

Jean K. Min er direktør for den internationale division på OhmyNews. Han fortæller, at omkring en tredjedel af de artikler, avisen bliver tilbudt, bliver afvist. Det kan der være forskellige grunde til. Men redaktionen gør et stort nummer ud af at tjekke, at de historier, de får tilsendt, er sande. At kilderne er citeret korrekt, og at de er indforståede med at optræde i artiklen. Den faste stab tjekker hver eneste historie, og ved følsomme sager sker der ekstra tjek direkte hos kilden. OhmyNews har allerede oplevet fem søgsmål på grund af borgerhistorier, som ikke holdt vand. Og redaktionen er meget opsat på, at den slags ikke sker. Især for at sikre OhmyNews troværdighed.

Sprogligt har staben af de uddannede journalister kun til opgave at rette fejl. Ideen er, at alle artikler skal være skrevet i borgernes eget sprog og ikke redigeret journalistisk. Af og til vurderer redaktionen, at en bestemt sag ikke er dækket godt nok med brugernes indlæg. Så må journalisterne til tasterne for at fylde hullerne ud.

Direktør Jean K. Min vurderer, at det ikke er økonomien, der driver borgerne til at skrive til OhmyNews. Historierne betales med op til 20 dollars, hvilket man langt fra kan leve af. Prestige og synlighed er derimod motoren bag,

OhmyNews udsender som noget nyt en ugentlig trykt udgave, der er baseret på stof, der har været bragt i netudgaven.

vurderer Jean K. Min. Netavisen har op til 100.000 view på én historie, og i nogle tilfælde har der været 3.500 læserkommentarer på bare én artikel.

- Med så mange læsere kan man som borgerjournalist faktisk være med til at forandre verden og historien ved at være aktiv, siger han.

Inspiration:

OhmyNews er det første eksempel på et medie, der næsten udelukkende er skrevet af borgerne selv. Siden OhmyNews kom til verden i 2000 er flere af samme slags kommet til:

- I Japan er to efterligninger blevet født: JanJan og Livedoor. www.janjan.jp og www.livedoor.com
- Missouri School of Journalism har lanceret www.mymissourian.com.
- I Danmark har folkene bag www.flix.dk ladet sig inspirere af OhmyNews. Ifølge Jens Otto Kjær Hansen (CFJE) er www.flix.dk oppe på 130.000 sidevisninger pr. måned og bliver tilbudt 5-6 historier fra borgere hver dag.
- Online-leksikonet Wikipedia er opbygget ved hjælp af brugernes indlæg. Leksikonet udkommer på 14 sprog og kan ses på www.wikinews.com.
- På www.current.tv kan man se tv, hvor en tredjedel er produceret af borgere. Bag Current TV står USA's tidligere vicepræsident Al Gore.
- OhmyNews udkommer som det nyeste også i en engelsk udgave og kan ses på <http://english.ohmynews.com>. Desuden er koncernen bag OhmyNews begyndt at lave tv på nettet ud fra samme koncept.

Leder søger holdning

Lederredaktøren på Berlingske Tidende er glad for, at avisens ledere er uden afsender. Avisens holdning er vigtigere end skribentens, siger han.

Af journalist Christina Ove Holm

Hver dag mødes mellem otte og ti personer på Berlingske Tidende for at diskutere, hvad avisen mener. Gruppen af mennesker udgør lederkollegiet, og det er her, det bliver besluttet, hvad dagens to ledere skal handle om, og hvad avisens holdning til emnerne er. Gruppen er en blanding af de ansatte på avisen – fagredaktører, der har en stor viden inden for et bestemt område, journalister, der har en særlig evne eller lyst til at skrive i opinionsgenren og endelig repræsentanter fra ledergruppen.

Som debat- og lederredaktør er det Jeppe Duvå's ansvar at lede mødet. Han har været på Berlingske Tidende i seks år. De sidste tre år har han siddet i stolen som debat- og lederredaktør, hvor det blandt andet er hans opgave hver dag at mødes med lederkollegiet, hvor han præsenterer en liste med en række emner, som han finder egnede som ledere i avisen.

En vigtig guideline for valg af emne til lederne er nyhedsstrømmen i Danmark. Men af og til ved Jeppe Duvå lang tid i forvejen, hvad der skal skrives om. For eksempel, når Velfærdscommissionen kommer med sin rapport eller lige efter et kommunal- eller folketingsvalg.

- Vi diskuterer, hvad der er interessante emner, og på almindelig journalistisk vis afgør vi efter nyhedskriterierne, hvilke ledere der skal skrives til

dagens avis, fortæller Jeppe Duvå.

- Som regel giver det sig selv, hvilket medlem af lederkollegiet, der skriver lederne til dagens avis. Den, der brænder mest for det valgte emne, melder sig. Inden skribenten sætter sig til tastene diskuterer vi, hvad avisens holdning er til emnet. For det er naturligvis avisens holdning, der skal komme til udtryk og ikke skribentens, fastslår Jeppe Duvå.

Han erkender, at det kan være svært at skrive en leder med en bestemt holdning, hvis man personligt er lodret uenig. Men i sådanne tilfælde forsøger gruppen at vælge den person, der er mest enig i avisens holdning til at skrive lederen.

- Vi der er ansat på Berlingeren ved, at vi arbejder på en uafhængig konservativ avis. Det skal fremgå af lederen. I redaktørklæringen står der, hvilken type avis Berlingske Tidende er rent ideologisk, og den skal vi forsøge at læne os op ad. Til gengæld er der vandtætte skotter mellem det redaktionelle stof på avisen, som skrives objektivt, og så lederne der viser profilen.

Anonyme ledere

Berlingske Tidende bruger anonyme ledere. Altså ledere, der ikke er underskrevet med skribentens navn. Baggrunden er, at lederen skal udtrykke avisens holdning, ikke en enkeltpersons.

- Hele ideen med lederen i den klassiske udgave, som både Berlingske, Jyllands-Posten, Politiken og langt de fleste førende aviser ude i verden sværger til, er, at man opfatter avisen ikke bare som en bunke papir, men som en politisk meningsdanner med et bestemt politisk standpunkt. Hele den pointe

FOTO: ERIK RENNERT / SCANPIX

- Vi ved fra undersøgelser, at lederartikler bliver læst af mellem 15-25 procent af læserne. Især blandt beslutningstagere er der mange læsere af ledere. Derfor er det naturligvis vigtigt, at der er kontinuitet i det, vi skriver. Dem, der læser vores ledere hver dag eller jævnligt, skal kunne regne med dem.

går fløjten, hvis man identificerer lederen med en bestemt skribent, siger Jeppe Duvå.

- Så er lederen ikke længere avisens holdning, men vil uvægerligt blive opfattet som en personlig kommentar. Hvad det altså ikke er, når man hylder den klassiske lederopfattelse. Selvfølgelig er lederen altid skrevet af en konkret person, men den er også resultatet af den kollektive proces på ledermødet, hvor vi har fastlagt, hvad der skal være avisens holdning i den pågældende sag. Så i princippet kan man godt skrive en leder, som man ikke personligt er 100 procent enig i, netop fordi den står for avisens regning, ikke for ens egen, siger han.

Sker det, at avisen bringer ledere, som I senere har fortrudt?

- Det sker da af og til, at vi bringer en leder, som jeg kan se efterfølgende burde have været i en anden retning holdningsmæssigt. Men om vi bringer decideret fusere? Nej, det mener jeg ikke.

Læsere skal kunne regne med lederen

En anden opgave for lederkollegiet er at sørge for, at der er kontinuitet i avisens holdninger i lederne.

Vi skal stå fast ved vores meninger. Det nytter ikke noget, at vi har et standpunkt i en sag den ene dag og et andet den næste dag. Alternativt kan vi bygge oven på de holdninger, vi allerede tidligere har præsenteret i en leder ved for eksempel at skrive:

"Tidligere mente vi...nu mener vi...". Det er lidt lige som med et politisk parti, der hele tiden bevæger sig, men som man samtidig skal kunne tage pejling af, siger Jeppe Duvå.

Til spørgsmålet om, hvorvidt han ser Berlingske Tidendes ledere for at være for pæne, svarer han:

- Nej, jeg synes ikke, vi er for pæne. Vi går altid til vaflerne på det emne, vi skriver om. Vi er også altid stensikre på, at dem, vi berører, reagerer. Ledere er generelt spændende polemik. En god leder skal være båret af et fornuftigt argumenteret synspunkt, og hvis den oven i købet provokerer nogen, så er det da fint. ■

Jeppe Duvå har efterfølgende opsagt sin stilling som debatredaktør på Berlingske Tidende, men var på interview-tidspunktet fungerende på posten.

Søges: Leder med indspark

Af journalist Christina Ove Holm

- En lederartikel uden afsender er en misforståelse.

En kort og kontant melding fra journalist Lasse Jensen, når spørgsmålet handler om hans holdning til anonyme ledere i aviser.

Lasse Jensen kender om nogen den danske medieverden. Hver fredag gennemtygger han alt fra aviser, tv-udsendelser og radioprogrammer til fremtidens tendenser inden for nye medier, det voksende antal magasiner, etik, journalistik og meget mere i sit radioprogram.

- De aviser, der bringer anonyme ledere, begrundet det med, at de anonyme ledere udtrykker avisens holdning. Men en avis kan da ikke have en holdning? Og hvem er avisen? Og hvad står den for? spørger Lasse Jensen.

- Folk vil gerne vide, hvem afsenderen på en leder i en avis er. Det er lettere at forholde sig til noget, når man ved, hvem der har skrevet det. B.T. er en af de danske aviser, der hver dag bringer ledere underskrevet med navn og billede. Hvis det for eksempel er den politiske redaktør Erik Meier Carlsen, der skriver lederen den dag, jeg læser den, så kan jeg forbinde indholdet i lederen med ham og enten være enig eller uenig med ham. Jeg har en konkret person at lede min vrede hen på, hvis jeg synes, det er noget vås, der står i lederen, og jeg har en at "klappe på skulderen", hvis jeg er enig med ham i det, han skriver på lederplads, siger Lasse Jensen.

Lidt på den ene side og lidt på den anden

Begrebet anonyme ledere er et forholdsvis nyt fænomen i de danske medier.

En leder uden afsender er en misforståelse. Og i de danske aviser er der alt for langt mellem ledere med bid i, mener journalist og redaktør på P1-radiomagasinet "Mennesker & Medier"

Langt de fleste aviser i udlandet bruger også anonyme ledere, og det er herfra danske avisfolk har adopteret begrebet. Tidligere købte folk aviser udelukkende på grund af lederne.

- Før i tiden hang lederen i langt højere grad sammen med skribenten. Det fik folk til at købe aviser bare for at læse en bestemt lederskribents udfoldelser. For eksempel havde Information kronede dage, da folk købte avisen bare for at se, hvad redaktør Børge Outze, som blev kaldt Lille O, nu havde fundet på i sin leder. Det var med garanti altid morsomt eller sylespidst, fortæller Lasse Jensen.

Men i dag er det desværre alt for sjældent, man læser noget, man kan stikke sig på i lederne, mener han.

- En leder skal være et indspark i debatten. Den må gerne være skarp og

FOTO: BJARNE BERGIUS HERMANSEN / DR

fræk, men som regel argumenterer avisens ledere lidt på den ene side og lidt på den anden. Så har den sørget for ikke at sige for meget, siger Lasse Jensen og tilføjer, at han ikke mener, der grænser for, hvad man kan skrive i en leder, bortset fra de grænser lovgivningen sætter.

- Og så er det et spørgsmål om god smag og takt og tone, siger han.

Partipressen er død

Aviserne er ikke så toneangivende i debatten i

dag, som de var for bare 30 år siden. Dengang var nyhedsstrømmen langt fra så massiv, som den er i dag, og ville man vide noget, skulle man læse sin avis. Det var her magthaverne kom til orde, og det var her, debatten i samfundet udspillede sig.

I partipressens tid (1870-1960) blev aviserne brugt som våben i den politiske og kulturpolitiske kamp. Den ledende artikel spillede dengang en central rolle i opinionsdannelsen, og det var her, den politiske linje blev udstukket. Efter pressereformen i 1905 blev lederne nedprioriteret samtidig med det

politiske stof. Avisernes forandrede rolle kan være en af årsagerne til, at lederne har mistet noget af pusten.

- I gamle dage blev lederen brugt til at bekræfte læseren i hans holdninger, fordi det var naturligt, at en socialdemokrat læste landets socialdemokratiske avis. I dag er aviserne bange for at skræmme læserne væk, blandt andet fordi læserne ikke har samme tilhørsforhold til én bestemt avis, siger Lasse Jensen.

På spørgsmålet om, hvorvidt avisens ledere har overflødiggjort sig selv på grund af deres manglende skarphed og slagkraft, svarer Lasse Jensen:

- Selvom lederne ikke altid går nok til bidet efter min mening, så skal læserne have mulighed for at vide, hvad deres avis mener i forskellige sammenhænge. Derfor; nej. Man kan ikke undvære ledere. En avis er ikke en avis, hvis den ikke har en leder. Den er et udtryk for avisens personlighed, og en avis uden personlighed er ligegyldig. Så kan man lige så godt læse Ritzau. ■

Bladtegningen skal sætte skub i debatten

Tegnere har stor magt som meningsdannere i den offentlige debat. Det har de været i mere end 150 år, og det skal de blive ved med at være – også efter Muhammed-sagen, siger formand for Danske Bladtegnere, Claus Seidel.

Af journalist Christina Ove Holm

- Vi bladtegnere har et kolossalt stort råderum som meningsdannere. Vi har en kunstnerisk frihed til at gå over stregen, så vi for eksempel kan udtrykke en harmdirrende nedgøring af emnet eller den person, vi tegner, uden at det bliver opfattet negativt. Det kunstneriske udtryk er filteret, og det gør, at vi kan gå længere end journalister kan med det skrevne ord. Men det betyder også, at der ligger et stort ansvar på vores skuldre, hvilket vi altid skal være os bevidste.

Den erfarne tegner Claus Seidel står bag forsiden af dette nummer af Prent og tegningen på side 5.

Ud fra redaktionens stikord har han frit fortolket temaet 'opinion', der er en stor del af indholdet i det blad, du sidder med i hånden nu.

Samtidig er det ham, der her fortæller, hvordan bladtegnere

er vigtige medspillere i den offentlige debat gennem de tegninger, de bidrager med i aviser og blade.

- En tegning i en avis eller et blad kan bidrage med tegnerens personlige måde at se en historie på. Den kan give historien en anden dimension, og hvis det er gjort på en underfundig og begavet måde, kan tegningen ramme ind i læserens gemyt et andet sted. Den spiller op til læserens anden hjernehalvdel, og dermed tydeliggør den historiens kerne, siger Claus Seidel og tilføjer, at det er det ekstra spændingsfelt, tegningen giver historien, der for ham gør livet som tegner interessant.

- Da chefredaktører for 150 år siden så, at tegningen tilfører de skrevne historier den ekstra dimension, så de fandt rigtig, griner tegneren, der i år har 40 års jubilæum som tegner.

Den 58-årige Claus Seidel er ganske autodidakt. Som helt ung fik han inspirationen til at lære

at tegne ved at se på de bladtegninger, der var i avisen i hans barndomshjem. Han øvede sig i at tegne foran familiens nyindkøbte tv, hvor han skulle nå at tegne de personer, der dukkede op på skærmen, før et nyt billede viste sig. Han købte teaterbilletter til de store forestillinger, hvor han tegnede de kendte på scenen og på tilskuerrækkerne. Og han satte sig diskret i Tivoli og på gaden, hvor han tegnede intetanende forbipasserende.

Ingen selvensur

For Claus Seidel er der ingen tvivl om, at den så omdiskuterede sag om Muhammed-tegningerne i Jyllands-Posten har fået de danske bladtegnere til at stoppe op og reflektere over, hvilke budskaber de sender med deres tegninger og hvilken magt, tegnere har som meningsdannere i den offentlige debat.

Seidel var én af de 12 tegnere, der gav et bud på en tegning af Muhammed.

Han tror og håber ikke, at sagen har fået tegnerne til at være mere forsigtige i deres streg. Men han vurderer, at tegnerne fremover vil være mere forfinede i deres sprog, præcise i stregen og opmærksomme på, hvad tegningen signalerer.

- Jeg vil gerne understrege, at det ikke handler om selvcensur. Vi skal ikke begrænse os selv i, hvad vi vil udtrykke, vi skal ikke være mindre provokerende, men vi skal derimod skærpe vores udtryk, siger Claus Seidel, der kun meget sjældent får klager over satiriske tegninger.

- Jeg får masser af henvendelser fra folk, der vil debattere mine tegninger. Men det er meget sjældent, at jeg får direkte klager fra folk, jeg har tegnet og givet et bestemt udtryk.

Og det er netop i udtrykket, at en tegning adskiller sig fra et fotografi som illustration til en journalistisk historie.

- Der hvor bladtegningen kan noget andet end fotografiet er i fortolkningen. Når en fotograf får at vide, at han skal fotografere en bestemt person, kan han naturligvis kun gengive den person, som personen rent faktisk ser ud. Når vi bladtegnere skal tegne den samme person, kan vi give ham et bestemt udtryk i forhold til den historie, han optræder i. Denne fri fortolkning, som vi ofte har mulighed for at udtrykke som tegnere, kræver en stor tillid mellem journalisten, der har skrevet historien, og tegneren. Journalisten skal turde tro på, at tegneren kan give historien en ekstra dimension og måske være provokerende og debatskabende oveni, siger Claus Seidel. ■

Succes:

Når unge skriver til unge

Det er mere reglen end undtagelsen, at unge svenskere læser Postis.

Af journalist Christina Ove Holm

Mange unge i Sydsverige undrer sig, hvis de møder en, der ikke læser Postis, som er skrevet af unge og henvender sig til unge op til 17 år.

Postis har eksisteret siden 1973, og dens enorme popularitet og udbredelse har gjort den til en fast institution i de unge svenskeres liv.

- Postis kom til verden for at give ungdommen et forum, hvor de selv kunne udtrykke sig, fortæller Suzanne Frieberg, der er en af redaktørerne på avisen.

Moderavisen Sydsvenskan bringer hver dag mellem 1 og 12 sider Postis, som siden 2003 også er kommet i en netudgave.

- De unge vælger selv, om deres indlæg skal bringes i netudgaven eller i den trykte avis. De vælger også selv, om de vil være anonyme eller stå frem med navn. De fleste vælger at skrive under en signatur. Dog er deres navn og adresse kendt af redaktionen, så vi kan videreformidle evt. personlige svar, siger Suzanne Frieberg.

De unges indlæg kan have form som læserbreve, nyhedsartikler, kronikker, digte m.m. Et kikk ind på <http://w2.sydsvenskan.se/postis/> viser emner som kærlighed, sex, politik, Sveriges tilstand, sundhed, sport, udland, natur og dyr, bøger, familie og religion. Af og til ses aktuelle emner, der optager mange, fx Tsunamien i Sydøstasien.

En redaktion læser alle artikler, inden de publiceres, så man undgår injurie-sager og andet, der overtræder den svenske lovgivning. Postis bringer ikke: Hetz mod befolkningsgrupper, opfordringer til vold og kriminalitet, pornografi, navngivne beskyldninger mod andre.

- Vi får ca. 50 artikler på mail hver dag, og vi bringer dem alle sammen, siger Suzanne Frieberg og tilføjer, at nogle af skribenterne også sender billeder, som bringes sammen med artiklerne. ■

Tak til ytringsfriheden

Af journalist og forfatter Niels Krause-Kjær

”Asbjørn Hansen er en gemen svindler og en skørtejæger. Og jeg kan bevise det.”

Sådan! En effektiv afslutning på et læserbrev i den lokale avis. Så fik han den, Asbjørn. Så kan han måske holde nallerne fra andres piger en anden gang.

Gudskelov for demokrati og læserbrevsspalter, så det er muligt at sætte den slags karle på plads uden at skulle pande hinanden ned. Tak til ytringsfriheden.

Men så enkelt er det ikke.

Asbjørn Hansens chef er måske utilfreds med at have en ”gemen svindler” som ansat. Og hans kæreste er sikkert lidt utilfreds med, at hans ry som ”skørtejæger” er blevet trykt i 35.000 eksemplarer.

Uanset hvad der er rigtigt eller forkert, er Asbjørn Hansen ære blevet krænket. Derfor kan han kvittere for læserbrevet med en politianmeldelse for ærekrænkelse. Og måske endda få en erstatning fra læserbrevsskribenten og fra avisen, som bragte læserbrevet.

Grundloven sikrer os retten til at sige, hvad vi vil. Straffeloven siger, at det naturligvis sker under ansvar. Vi har friheden til at ytre os, men samtidig også forpligtelsen til at stå til regnskab for det bagefter.

Det er derfor, Se & Hørs chefredaktør Henrik Qvortrup ofte går i byretten med sin advokat for at forsvare endnu en udgave af sit blad. Han har ytringsfriheden til at udgive det. De kendte har straffeloven til at forsvare sig med, når de føler, at deres ære er krænket. Og nogle gange må han til lommerne. Så er han og hans blad gået for tæt på. Det behøver ikke at være forkert for at være strafbart. Biker Jens fra Robinson kalder derfor kon-

sekvent Qvortrup for ”Det skaldede røvhul.” Det er næppe ulovligt, og han er jo dog skaldet det meste af tiden, kan man indvende. Skuespilleren Mads Mikkelsen truer ham med tærsk. Det er helt sikkert ulovligt, men Qvortrup gider ikke anmelde det. Det sidste kunne politikere lære noget af. De er nemlig blevet gode til at anmelde hinanden for at skrive læserbreve og artikler. Det har i de senere år mest handlet om, hvem der må kaldes racist, og hvem der ikke må. Undersøgelser viser, at den type anmeldelser kommer der dobbelt så mange af, når der er folketings- eller kommunalvalg. Senest har en repræsentant fra anklagemyndigheden advaret politikere om at nedgøre en politisk debat til et spørgsmål om jura. Det forstår man godt. Når man er uenig og diskuterer politik med offentligheden som tilskuere, skal man gøre sig selv og hinanden den tjeneste at gøre sig umage - både med at være uenige, at holde sig på den rigtige side af straffeloven og ikke være for sart.

Et sundt demokrati kendetegnes bl.a. ved, at man tør og gider være uenige - mange gider ikke. At man er god til at sætte sin uenighed i scene - det er aviserne rigtig gode til. At man er god til at skændes - det er mange rigtig dårlige til. Og at man er god til at lære af sine uenigheder - det kan vi alle vist blive bedre til.

Alternativet er, at man lader Asbjørn Hansen og hans læserbrevsskriver-kritiker, Biker Jens og Qvortrup og alle de andre slås fysisk eller hælder en sødsuppe udover dem. Og begge dele ville være rigtig kedeligt for både dem og os. ■

International avisorganisation kæmper for ytringsfriheden

114 Journalists in prison in 2004

www.worldpressfreedomday.org

Asia 24	Europe and Central Asia 5	Africa 19	North Africa & Middle East 4	Americas 24
Bangladesh 1	Turkey 1	Eritrea 17	Sudan 1	Cuba 23
Burma 11	Uzbekistan 4	Cameroun 1	Iran 1	USA 1
China 42		Sierra Leone 1	Monrocco 1	
Nepal 4			Tunisia 1	
Vietnam 4				

World Press Freedom Day
www.worldpressfreedomday.org

World Association of Newspapers (WAN) arbejder blandt andet for udbredelse og fastholdelse af ytringsfriheden. Løbende følger organisationen sager, hvor ytringsfriheden krænkes groft. Læs mere om organisationen på www.wan-press.org.

71 Journalists killed in 2004

www.worldpressfreedomday.org

Americas 19	Africa 2	Europe and Central Asia 1	Asia 24
Brazil 2	Gambia 1	Belarus 1	Bangladesh 4
Colombia 1	Ivory Coast 1	Russia 2	India 3
Dominican Republic 1		Serbia & Montenegro 1	Nepal 2
Haiti 1			Pakistan 1
Mexico 4			Philippines 11
Nicaragua 2			Sri Lanka 1
Paraguay 1			
Peru 2			
Venezuela 1			
	North Africa & Middle East 21		
	Iran 23		
	Israel and Occupied Territories 1		
	Saudi Arabia 1		

World Press Freedom Day
www.worldpressfreedomday.org

Kortene viser antallet og fordelingen af dræbte og fængslede journalister, fotografer, redaktører og andre mediefolk på verdensplan i 2004. Antallet varierer, og i 2005 blev 53 mediefolk dræbt. Hver enkelt sag beskrives på WAN's hjemmeside www.wan-press.org under "Journalists killed in 2005".

Tallene fortæller noget om, hvor i verden ytringsfriheden trives bedst.

(FAKTABOKS)

MEDIEANSVARSLØVEN

Medieansvarsloven gælder for både trykte og elektroniske medier. Den fastslår bl.a., at mediernes indhold og handlemåde skal være i overensstemmelse med god presseskik:

1. Massemedierne skal bringe korrekt og hurtig information. Så vidt muligt skal det kontrolleres, at de oplysninger, der gives, er rigtige.
2. Kontrollen af oplysningerne skal være særlig grundig, når de mennesker der omtales kan blive skadet eller krænket. Først og fremmest skal oplysningerne forelægges dem, det handler om.
3. Læseren skal have mulighed for at se forskel på faktiske oplysninger og journalistens eller andres kommentarer.
4. Artiklernes indhold skal kunne genkendes i både overskrifter og på avisernes spisesedler.
5. Der skal tages store hensyn til ofrene for forbrydelser eller ulykker. Det samme gælder for vidner og pårørende. Særligt når der anvendes fotografier, skal det gøres med hensynsfuldhed og takt.
6. Menneskers følelser, uvidenhed eller svigtende dømmekraft bør ikke misbruges.
7. Reportager fra retssager skal være objektive. Det betyder, at journalisten skal gengive både anklagerens og forsvarets synspunkter med lige stor vægt. Og når en sag er afsluttet skal det refereres i avisen - uanset om der bliver tale om tiltalefrafald, frifindelse eller den anklagede bliver dømt.
8. Personers stilling, race, nationalitet, religion og tilhørsforhold til organisationer bør kun omtales, når det har direkte med sagen at gøre.
9. En sigtet må ikke udråbes som skyldig eller ikke skyldig. Der må heller ikke skrives om ting, der kan gøre sagens opklaring vanskeligere. Det skal klart fremgå, om en tiltalt har erkendt sig skyldig eller ikke skyldig.
10. En tiltalt bør kun kunne genkendes, når det vurderes som vigtigt for offentligheden. Selvom vedkommende er straffet tidligere, bør det kun nævnes, når det har direkte sammenhæng og betydning for opklaringen af den nuværende sag.

Find medieansvarsloven på www.pressenaevnet.dk

(FAKTABOKS)

PRESSE- NÆVNET

Overordnet opgave

Pressenævnet er et uafhængigt offentligt nævnet, der er oprettet ved medieansvarsloven. Nævnet behandler klager over pressen, dvs. radio, tv, dagblade, ugeblade, magasiner og andre massemedier.

Sammensætning

Pressenævnet består af 8 medlemmer, der repræsenteres ved:

- Dommere og jurister
- Journalister
- Redaktører
- Offentligheden

Arbejdsgang

Pressenævnet kan behandle spørgsmål om, hvorvidt god presseskik er overtrådt og klager over, at et medie har afvist at bringe et genmæle.

“Genmæle” betyder, at en person, organisation eller virksomhed selv får lejlighed til at korrigere oplysninger i en sag, der har været omtalt i et

massemedie.

“God presseskik” indebærer, at massemedierne anerkender hensynet til den enkelte borgers krav på respekt for den personlige integritet og privatlivets fred og til behovet for beskyttelse mod ubeføjet krænkelse. Vejledende regler for god presseskik defineres i medieansvarsloven.

Sanktionsmuligheder

I sager om god presseskik kan Pressenævnet udtale kritik over for massemediet. I sager om Genmæle kan nævnet pålægge

massemediet at offentliggøre genmælet. I begge typer sager kan Pressenævnet desuden pålægge mediet at offentliggøre nævnets afgørelse eller en del af den. Pressenævnet kan derimod ikke idømme straf, erstatning eller på anden måde sikre den omtalte person, organisation eller virksomhed økonomisk kompensation.

Læs mere om Pressenævnet og se dets afgørelser på

www.pressenaevnet.dk

Kilde: www.pressenaevnet.dk

(FAKTABOKS)

PRESSEFRIHED ER IKKE EN NATURLOV

“Enhver er berettiget til på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker, dog under ansvar for domstolene. Censur og andre forebyggende forholdsregler kan ingensinde påny indføres.”

Grundloven § 77

Mange danskere tager pressefriheden for givet. Men mange af verdens lande har samfundssystemer, som undertrykker pressefriheden. Det fremgår blandt andet af de skræmmende oversigter fra World Association of Newspaper over myrdede og fængslede journalister på side 23.

AiU opfordrer til, at undervisere i grundskolen, på ungdomsuddannelserne og på lærer-seminarierne markerer

INTERNATIONAL PRESSEFRIHEDSDAG ONSDAG DEN 3. MAJ 2006.

I begyndelsen af april 2006 vil der på www.aiu.dk være relevante links til opgaver og sites, der handler om pressefrihed.

(FAKTABOKS)

OPINIONSGENRERNE

De journalistiske genrer opdeles i informationsgenrer, som tilstræber højest mulig objektivitet, og opinionsgenrer, der i deres natur er subjektive. Den overordnede inddeling hjælper læseren til på forhånd at orientere sig om, hvad formålet med teksten er. Er det at oplyse eller at overbevise? Blandingsgenrer som kommentagen, visse politiske analyser og lignende optræder dog stadig hyppigere i aviserne

Læserbrev

- skrives ikke af journalisterne, men af avisens læsere. De kan handle om alt muligt fra vigtige samfundsproblemer til personlige irritationer. Nogle læserbreve er både oplysende og fulde af gode argumenter, andre blot udtryk for helt personlige følelser.

Kommentar

- en navngiven persons mening om et aktuelt emne af en vis betydning for avisens læsere. Den kan være skrevet af en af avisens journalister, en ekspert på området eller én af avisens almindelige læsere.

Kommentaren skal vide, hvad den taler om, indeholde gode argumenter og have en stærk mening.

Kronik

- en længere artikel, ofte af en ganske bestemt længde, som ikke er skrevet af avisens faste medarbejdere. I modsætning til kommentaren behøver kronikken ikke at handle om noget aktuelt, og den behøver heller ikke at slutte med en bestemt mening. Kronikken undersøger sit emne fra forskellige sider og inviterer læseren til at tænke med.

Klumme

- er en særlig form for kommentar. Dens vigtigste opgave er at behandle hverdagens fænomener eller trivielle hændelser på en sådan måde, at læseren opdager nye sider ved tilsyneladende velkendte ting - gerne lidt skæve og morsomme. Klummer har sine faste pladser i avisen og skrives ofte af de samme personer uge for uge.

Leder

- udtrykker avisens mening om et samfundsproblem på en fast plads i bladet, og derfor som regel uden signatur. Ofte er den placeret under en formindsket version af avisens hoved. Emnet er altid forhold af almen betydning for samfundet.

Kilde: www.avisnet.dk

De sande fortællinger

Den norske journalist Linda Dalviken har komponeret en bog om et af de redskaber, som mange håber kan medvirke til at redde den trykte presse: fortællende journalistik. Om det projekt vil lykkes, mangler vi svar på, men bogen er en inspirerende samling af fortællinger, som også undervisere vil kunne drage nytte af, selv om det teoretiske måske er lidt løst i kanterne

**Af cand. mag. journalist
Søren Søgaard**

At de traditionelle dagblades oplag ikke har det godt, er næppe nogen hemmelighed. Set over de sidste fem år er det samlede oplag faldet med 10%, og kurven ser stadig ud til at pege nedad. Det er derfor ikke mærkeligt, at dagbladene udfolder alle mulige anstrengelser for at standse nedgangen og helst vende den.

Blandt de journalistiske forslag til at løse problemet er at skrive på en anden måde. Det har været forsøgt før, men af andre grunde. I 60'erne så vi New Journalism som en del af oprøret mod autoriteterne og konventionerne. Det var ikke en holdning, der fik nogen lang levetid, men som den mere disciplinerede genre feature blev den alligevel en del af journalistikkens mainstream. Og det er denne featuregenre, som nu har udviklet sig videre til den litterære eller fortællende journa-

listik, og som efter tilhængernes mening vil kunne tilføre aviserne sammenhæng, mening, dybde og nuancer og fastholde læserne i en tid, hvor de hårde nyheder for længst er erobret af andre medier.

Som så meget andet, der har med journalistik at gøre, er USA landet, der viser vej. Men det er interessant, at der i Norden og ikke mindst i Danmark i de senere år har været en stigende interesse for de længere historier, måske på grund af vores tradition for crossovers mellem realistiske forfattere og journalistik, f.eks. Herman Bang og Pontoppidan.

Den norske journalist Linda Dalviken præsenterer den nye retning i en bog, der består af samtaler med nordiske, især danske, journalister sammen med eksempler på deres arbejder, garneret med Dalvikens refleksioner.

På bedste journalistiske vis begynder bogen med et repræ-

sentativt eksempel på det, den handler om, nemlig Lene Brøndums gribende 3. personsfortælling Farvel Josefine om hendes eget tab af et nyfødt barn, en serie, som har været bragt i Jyllands-Posten. Derefter følger et kapitel fortælleteori, hvor Dalviken forklarer forskellen på en historie og en fortælling og sætter den fortællende journalistik ind i en litteraturteoretisk ramme. Her vil en del litterært skolede læsere nok blive uenige med hende, når hun præsenterer fortællerpositioner som den alvidende og den personale fortæller, men i bogens sammenhæng kan hendes begreber godt fungere.

Resten af bogen består af eksempler med kommentarer af forfatterne, både om teknik og om etiske problemer i forbindelse med den nye måde at researche og skrive på, et lille tilbageblik på tidlige fortællere som Herman Bang, en afrunding om forskellen på fiktion og journalistik, som bygger på Roy Peter Clark, samt en opsummering af den fortællende journalistiks nødvendighed.

Selv et par kritiske røster levenes der plads til, men dog ikke mere end en side. De repræsenteres af Niels Ufer som fortaler for den klassiske journalistik og Kristian Lindberg, som mener, at mennesker står til halsen i små, ligegyldige fortællinger og står i fare for at drukne i ord. Det er ellers nok en diskussion, som det ville være interessant at se udfoldet lidt bredere.

Men hvad er så fortællende journalistik? Kort fortalt drejer det sig om at fortælle om virkeligheden med fiktionens redskaber. Til forskel fra den traditionelle journalistik, som trækker det interessante langt frem og fortæller i beretning og med citater, så er den fortællende journalistik bygget op over plotmodeller fra fiktionens skrivesteder, f.eks. problem – forløb – løsning – refleksion. I stedet for at berette fortæller den i scener, dialog og tankeferater, finder det store i det små, har blik for den afslørende detalje, har en hovedperson med en mission, fortæller ud fra en bevidst fortællerposition og skal indeholde en slutning.

Det siger sig selv, at en sådan måde at fortælle på kræver plads, og de omtalte og citerede eksempler er da også meget lange, f.eks. Flemming Christiansen og Kim Fabers *Skyggen* og 50 sekunder, som mange vil huske fra *Politiken*.

Ifølge Dalviken er der gode grunde til at dyrke den fortællende journalistik i dagbladene. Den

· bliver læst af flere

- giver overblik i kaos
- tilbyder identitet og drømme
- gør avisen tidløs
- er en modvægt mod kendisfokuseringen
- giver et mere nuanceret billede af virkeligheden

Politiken har selv undersøgt læsernes interesse for den fortællende journalistik. Om føljetonen *Skyggen*, som var på 14 kapitler, sagde læserne, at 11,1 % havde læst dem alle, 22,8 % nogle afsnit, mens 36,5 % ikke havde læst nogen af dem. Om det er opmuntrende eller ej kan vi overlade til de professionelle fortolkere at afgøre.

Lad det være nok i denne sammenhæng at anbefale Linda Dalvikens bog som en inspirerende samling af historier og refleksioner, både for skrivere og for mennesker, som kunne tænke sig at undervise i at skrive om virkeligheden på en anden måde.

Også selv om hun ikke er helt formfast i fortælleteorien.

■ *Linda Dalviken: Fortællende journalistik i Norden. 194 sider, 248 kroner, Forlaget Ajour*

Guide til den

Af lektor Leif Hansen
Bornholms Gymnasium

I dagens multimedievirkelighed opstår der konstant nye genrer, der formaterer virkeligheden på nye måder. Mængden af faktagenrer er eksploderet de seneste årtier, og en vis svimmelhed har været følgen: Hvor er virkeligheden egentlig blevet af? Faktiske tekster er et prisværdigt forsøg på at bringe læseren på omgangshøjde med udviklingen og levere nogle redskaber, så man bliver i stand til at kæmpe sig vej i den genremæssige jungle.

Det digre værk – 300 tætskrevne sider! - forkaster traditionelle genrebegreber som sagprosa og faktion og introducerer i stedet et nyt begreb, markeret i bogens titel. Det, der konstituerer de faktiske tekster, er, at de rummer "en virkelighedsreference, der lader sig påvise" (side 9). Det er jo mildt sagt en bred definition, og selv om man helt bevidst – og yderst fornuftigt – udelader masser af genrer, der egentlig lever op til denne brede definition (lovtekster, brugsvejledninger o.a.), og i stedet fokuserer på "en række undergenrer, der formidler og konstruerer virkelighed på interessante måder" (side 10) – ja, så er her stadig nok at tage fat på. Her er såle-

KANON BOG fra Berlingske

Eksperter udpegede statens kulturkanon, mens Berlingske Tidendes ditto er udvalgt af bladets læsere og udgivet i en smuk bog. Læs mere og bestil bogen på www.berlingske.dk/kulturkanon.

Pris: Abonnenter: 49 kr. Gæster: 149 kr.
Klassesæt (20): 399 kr.

Alle priser er inklusive forsendelse.

formaterede virkelighed

des tale om et vældig ambitiøst bogprojekt, som ifølge forordet henvender sig til "dansk- og lærerstuderende, folkeskole- og gymnasielærere."

Efter en lang og grundig indledning, der diskuterer virkelighedsproblemet, et introducerende kapitel, der forsøger at afgrænse faktagenren, og en præsentation af forskellige offentlighedsmodeller, tager man fat på nogle undergenrer, som det vil være helt oplagt at beskæftige sig med, både i folkeskolen og gymnasiet. Her er kapitler om opinions- og nyhedsjournalistik, billeder, reklamer, dokumentarer, faktiske tekster på nettet og forskellige typer af reality. – Det er alt sammen spændende stof og yderst relevant for enhver (dansk)lærer, der vil ruste eleverne til at navigere i nutidens medierede virkelighed.

Hovedparten af bogens afsnit er bygget op på den måde, at der først foretages en teoretisk indkredsning af genren og opstilles et analyseapparat, hvorefter vi præsenteres for en modellæsning af en konkret medietekst. Det er et glimrende kompositorisk greb. Læseren føler sig både fagligt velfunderet og pædagogisk inspireret.

Selv om bogen således rum-

mer et væld af stof af relevans for studerende og (kommende) lærere, så har den dog et noget uegalt præg. En del af forklaringen er selvfølgelig at finde i bogens karakter af antologi: De 8 bidragydere har deres baggrund i forskellige forsknings- og undervisningsmiljøer, og derfor må der selvfølgelig (som påpeget i forordet) være forskelle i sprog og abstraktion – ligesom værket afspejler den metode-eklekticisme, der præger dagens forskning i faktatekster. Her er dog også mere grundlæggende kvalitetsforskelle. I de fleste tilfælde er fremstillingen klar og præcis og formidlingen forbilledlig; men nogle steder (fx i afsnittet om radio-, tv- og filmdokumentar) bliver det hele faktisk lovlig løst og slentrende.

Selv om man forsøger at tage højde for og præsentere den nyeste forskning på de behandlede områder, så virker nogle afsnit en smule støvede. Fx må man undre sig over, at en spændende hybrid som den narrative journalistik slet ikke er nævnt i kapitlet om "Den nyhedsfortællende tekst". Og når man på bogens omslag fremhæver, at ikke mindst internettet "har givet faktagerne en umådelig kapacitet og mulighed for at formidle på nye

måder" – ja, så er det skuffende, hvor lidt plads man rent faktisk ofrer på nettets genrer.

Man kunne i det hele taget have ønsket sig en mere radikal nytænkning af selve genrebegrebet – som basis for en mere konsekvent og gennemtænkt behandling af nutidens væld af faktagenrer.

Faktiske tekster er en imponerende satsning, og der er solid viden og megen inspiration at hente undervejs; men det store, sammenhængende, originalt konciperede værk om nutidens faktatekster har vi stadig til gode. Måske er et sådant krav også urimeligt at stille – for generne yngler, og den medierede virkelighed skifter hele tiden karakter.

■ *Jørgen Asmussen (red.): Faktiske tekster – fra sagprosa til reality*
312 sider, 278 kr., Systime Academic 2005

Vær god

Af lektor Johannes Fibiger
Silkeborg Seminarium

- Det med etik og kvalitet i journalistik er ikke særlig indviklet. Det er bare svært.

Sådan formulerer Lars Bjerg projektet for sin bog "Vær god", der handler om værdier og virkelighedskonstruktion i journalistik.

Men hvad vil det sige at være god? Ja, for bogens forfatter er denne fordring dobbelt. For det første skal man være god til sit fag, journalistik. For det andet skal man besidde dømmekraft, dvs. træffe bevidste valg, der inkluderer etiske hensyn og journalistisk integritet. De to fordringer har som mål at gøre læserne kloge, hvilket fordrer evne til at finde, bearbejde og formidle relevante historier.

'God' er derfor ikke noget, man er, men en dyd, der tilgænes ved at gøre arbejdet ordentligt og reflektere over praksis. Lyder det common sense-agtigt, er det ikke forkert, men vejen til konklusionen går over to filosofiske spor: etikken og erkendelsesteorien.

Via en gennemgang af de etiske retninger fra Aristoteles til Dewey konkluderer Bjerg, at 'god' er betegnelsen for en standard, der er forbundet

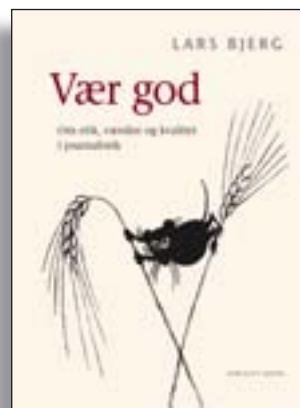
med et givet mål og konkrete kvalitetskriterier, mens etiske abstraktioner og moralregler ikke kan bruges til noget.

Som sådan tænker forfatteren i forlængelse af den angelsaksiske filosofitradition, hvilket også gør sig gældende i fremstillingen af erkendelsesteorien, hvor Bjerg gør op med skepticisme og socialkonstruktivismen med det sigte at vise, at virkeligheden findes, og at begreber som sandhed og objektivitet derfor giver mening i såvel abstrakt som konkret forstand.

Hermed kan forfatteren uddele øretæver til kolleger fra branchen, der benægter muligheden af en objektiv journalistik. Afgørende for Lars Bjerg er, om en historie er dækkende, dvs. en sand repræsentation af et stykke virkelighed; vel vidende, at enhver vinkling selvfølgelig ikke kan indeholde alle perspektiver.

En histories sandhed er derfor altid foreløbig og kan senere omstødes, hvis nye oplysninger bliver tilgængelige. Det drejer sig derfor grundlæggende om at kunne sit håndværk, dvs. håndtere virkeligheden journalistisk. Og virkelighed defineres i denne sammenhæng, som det, der virker, og det, vi virker i.

Bogen er velskrevet, viden-

de og polemisk, men samtidig så enkel og klar, at enhver journalistspire vil kunne læse i den, fordi de filosofiske pointer altid bakkes op af en række eksempler og fremlægges stærkt forenklet.

Det sidste er samtidig bogens akilleshæl, fordi de filosofiske afsnit ikke yder de forskellige positioner retfærdighed og ofte bygger på danske andenhåndskilder som Hans Fink og David Favrholdt.

Bogens styrke er, at den røde tråd aldrig tabes. Der er luft på siderne i det lækre lille format. I virkeligheden er den røde tråd i øvrigt brun, for en sådan er indlagt, sådan som det kendes fra salmebøger og bibler, og bogen kunne godt blive en lille pragmatisk bibel for journalister og andet godtfolk.

'Vær god' hedder bogen og er det selv. I hvert fald ud fra dens egne kriterier.

■ *Lars Bjerg:*
"Vær god"
199 sider, 218 kr., Forlaget Ajour

Mediefag.dk

Af lektor Peter Hartmann
Hillerød Handelsskole

Internettet er øjensynligt blevet så populært, at det nu udkommer i bogform. Når såvel organisering som indhold har nettets kortfattede form som forbillede, har det både positive og negative konsekvenser for en lærebog.

Bogen har klare fordele:

- Den er opdateret, både på illustrations- og på eksempelsiden
- Stort set alle relevante grundmodeller er samlet i en overskuelig form
- Overskuelige faktabokse samler de vigtigste pointer op undervejs
- Læreren kan anvende sine gamle noter i undervisningen

Jeg savner:

- "Links" mellem de teoretiske analytisk-æstetiske kapitler og praksiskapitlet.

· I det hele taget sammenhængs- skabende kommentarer og afsnit på tværs af bekendtgørelsens opdeling af kernestoffet.

· En nøjere korrekturlæsning, der kunne have luget de værste fejl ud, som f.eks. en manglende projektpil og en forkert vendt pil på konfliktaksen i aktantmodellen side 69.

· Selvproduceret, unikt, materiale som dokumentation. F.eks. er det svært at se formålet med en opgørelse over udviklingen i dansk film (side 58) ud fra en sammenstilling af antal kopier og antal tilskuere, hvor det bedste, der kan siges er, at der ingen korrelation er. En krydstabulering af flere forskellige kilder ville kunne give mere entydige, illustrative billeder.

Man sidder tilbage med indtrykket af en bog, der er hurtigt skrevet, hurtigt redigeret, hurtigt lay-

outet og hurtigt læst. Det sidste vil en del elever nok sætte pris på.

Som lærer sidder man tilbage med fornemmelsen af, at der allerede findes lærebøger, der mere omfattende behandler kernestoffet, også ud fra de nye bekendtgørelseskrav.

■ Claus Nymann Christensen
m.fl.:

Mediefag.dk - en grundbog til mediefag c-niveau
119 sider, 175 kr., Systime

My World My Future hedder Politiken og Gyldendals nye undervisningsavis, som henvender sig til eleverne i det almene gymnasium (stx).

Seks unge gymnasieelever fra Egypten, Tjekkiet, Israel, Frankrig, England og USA fortæller om deres private, politiske og uddannelsesmæssige liv & drømme. Avisen lægger op til et tværfagligt arbejde mellem engelsk og samfundsfag i gymnasiet.

My World My Future kan bestilles på www.undervisningsavisen.dk, hvor der også findes opgaver.

Pris 34 kr. ex moms, klassesæt (30 stk.) 450 kr. ex moms.

Bioteknologi for begyndere

Ny undervisningsavis til mellemtrinnet!

■ Nye muligheder

Biotechnologien er flere tusind år gammel, men i de seneste årtier har den taget en markant drejning og åbnet for nye, helt fantastiske muligheder, som rører ved noget i de fleste.

■ Naturvidenskab i børnehøjde

muskelmus og *spinatgrise* præsenterer eleverne for bl.a. andet kloning, kunstig befrugtning, stamcelleforskning og gmo-afgrøder – det hele forklaret på en underholdende og pædagogisk måde, der nok kan få de 10-12 årige til at finde naturvidenskaben spændende.

Samtidig bliver de mødt med nogle af de etiske dilemmaer, teknologierne rejser. Hvem vil for eksempel have et grisehjerte?

■ www.undervisningsavisen.dk

Læs mere om avisen og hent opgaver, materialer m.m. på www.undervisningsavisen.dk

■ Til natur/teknik og dansk

muskelmus og *spinatgrise* er til undervisningen i natur/teknik og dansk i 4.-6. klasse.

Klassesæt på 30 eksemplarer kr. 450,- ex moms.

Nyhed!

Ja tak, jeg vil gerne købe ____ stk. klassesæt af *muskelmus og spinatgrise*

NAVN
SKOLE

ADRESSE
POSTNR./BY

Gyldendal • Klareboderne 5 • 1001 Kbh. K. • Bestil også på tlf. 33 75 55 60 • fax 33 75 57 22
eller køb direkte på www.gyldendal.dk/uddannelse og få 4% online-rabat!

GYLDENDAL
- veje til viden